PMAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68 NR. 4 2018

Krönika
Alldeles för vita skor

Vykortet
Normandie

Ordförande har ordet
Ett företag borde satsa hårdare på den sociala hållbarheten!

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Hållbarhet är ett väl använt uttryck idag, men en företagsledning pratar oftast om ekologisk eller ekonomisk hållbarhet medan det är väldigt tyst om social hållbarhet. Social hållbarhet befinner sig idag där den ekologiska hållbarheten och miljörörelsen var för 20 år sen. Men det går snabbt framåt och de företag som inte hänger med i utvecklingen kommer inte heller att hänga med in i framtiden. Den generation som nu är på väg in på arbetsmarknaden väljer ofta arbetsgivare baserat på värderingar och samhällsansvar.

Vad är social hållbarhet? Det innebär framför allt inkludering och lika värde och visar sig på ett företag framförallt genom arbetsmiljö, jämställdhet, mångfald och folkhälsa (företagshälsovård). Många forskare påpekar att de företag som har en mångfaldsbaserad organisation presterar bättre än andra. Mångfald i sig räcker inte om den inte kompletteras med ”empowerment” – egen makt där individen ska känna att man har makt över sin egen situation, sina arbetsuppgifter och sin närmiljö. Att känna sig delaktig skapar en stor och positiv energi i företaget.

En anställd kan inte ha ett lyckligt socialt liv om den jobbar i en tuff och enformig arbetsmiljö. Om arbetsuppgifterna orsakar hårt fysiskt slitage och stressen skapar stora psykiska påfrestningar bidrar det starkt till att ohälsa sprider sig inom företaget. Det är ofta först då som ledningen börjar agera. Men är det smart att vänta så länge? Är det inte bättre att jobba förebyggande? Tänk om man skulle kunna dimensionera organisationen på ett mer humant sätt utan att styras av vinstmarginaler. En fysiskt optimerad bemanning berikad med empowerment är det vinnande konceptet för ekonomisk och social hållbarhet.

Företagshälsovårdens roll i allt detta är gigantisk. Att maximera det förebyggande arbetet skapar goda möjligheter för frisknärvaro och trivsel bland företagets anställda. Det påverkar positivt den ekonomiska hållbarheten. Därför borde alla företag alltid sträva att forma den mest effektiva FH utan att snåla på pengarna. Att inte satsa på en välfungerande FH är aldrig någon lönsam affär. Idag när vi konstaterar att Försäkringskassan inte fungerar som den har gjort en gång i tiden behöver varje företag en kompetent FH som kan stödja personalkontoret och framförallt den drabbade anställde.

"Om arbetsuppgifter orsakar hård fysiskt slitage och stressen skapar stora psykiska påfrestningar bidrar det starkt att ohälsa sprider sig inom företaget."

Vi bevittnar ofta hur den stora och mäktiga myndigheten trakasserar våra medlemmar som redan har väldigt svårt på grund av sjukdom. FK utförsäkrar människor för tidigt och tvingar dem att gå till arbetet innan de är fullständigt rehabiliterade. Med andra ord tvingar de människor som fortfarande är sjuka att jobba – och må ännu sämre. Så klart att det även drabbar företaget. Vår avdelning driver just nu med hjälp av LO-TCO:s jurister ett fall mot Försäkringskassan. Det är en kamp mellan David och Goliat men vi måste ta den.

Stortiden för social hållbarhet kommer oundvikligen! Alla seriösa företag borde följa principerna i UN Global Compact för att inte drabbas av kraftiga försämringar eller riskera att krascha. Följer man de principerna minskar man riskerna i bolaget, men får också en positiv image som är nödvändig för att kunna locka de bästa talangerna. Nästan 10 000 företag från 161 länder har anslutit sig till UN Global Compact. Av dem kommer ca 300 från Sverige. Bland de som var först ut finns storbolag som Ericsson, Volvo och Skanska. Samtliga är globala företag som tillverkar fysiska produkter, vilket även påverkar kravet på underleverantörer i många olika branscher och länder.

Allt går ut på att systematiskt jobba tillsammans med egna leverantörer med frågor som bland annat förbättrar arbetsförhållanden, löner och social utveckling. Förhoppningsvis kan även Holmen ansluta sig till de redan anslutna giganterna. Holmen satsar redan idag mycket på den ekologiska och ekonomiska hållbarheten. Att satsa lika hårt även på den sociala hållbarheten skulle lyfta företaget till en trygg och säker höjd för framtiden.

Vill passa på och önska er alla en God Jul och Gott Nytt År!

Aleksandar

FRÅN FÖRBUNDET PER-ANDERS PETTERSSON

På förbundskontoret har vi under sommaren och en bit in på hösten haft lite turbulent då en av våra administratörer på medlemsservice blev långtidssjukskriven strax innan kongressen i maj månad i år.

Det har inneburit att vi har tvingats göra vissa prioritetsändringar på kontoret som säkert kan ha upplevts som irriterande för vissa.

Nu är vi på banan igen och har anställt två administratörer och en senior ombudsman samt håller på och anställer en junior ombudsman. Tanken med den juniora ombudsmannen är att denna skall komma från Pappers. Vi har ett litet generationsskifte på kontoret, därav nyanställningarna.

De nya administratörerna är Anna Nilsson som kommer från LO samt Per Lagerborg som kommer från Hotell & Restaurangfacket. Den seniora ombudsmannen vi anställt är Mikael Nilsson och kommer från LO.

Stor del av förbundsstyrelsen är ny efter kongressen, vi har redan hittat ett bra arbetssätt och har påbörjat en processutbildning för styrelser. En liknande utbildning genomförde också den förra förbundsstyrelsen. Vilket är bra för både styrelsen och hela förbundet.

Vi håller på och tittar på administrativa rutiner internt i förbundet som på sikt skall underlätta det lokala fackliga arbetet på avdelningarna. Pappers lokala företrädare skall arbeta lokalt fackligt för att alla våra medlemmar skall få det lite bättre varje dag. Då kan det vara så att förbundskontoret skall syssla mer med de administrativa arbetsuppgifterna som avdelningarna gör idag.

Vi står inför stora utmaningar när det gäller regeringsbildningen. Flera partier har aviserat att det kan bli förändringar som kommer att slå mot oss som fackförening. Det har pratats om förändringar i Anställningsskyddslagen, förstatligande av A-kassan samt statliga minimilöner samt mycket mer.

Detta sammantaget kan bli ett medlemstapp inom den fackliga rörelsen, där medlemmar och potentiella medlemmar kanske inte ser nyttan med att vara med i facket längre. Vi måste möta detta varje dag genom att prata med våra nya arbetskamrater om de vill vara med i facket. De måste åtminstone få frågan om de vill vara med i vår fantastiska fackliga organisation, som kan förbättra vardagen för våra medlemmar lite bättre varje dag. I den sista stora undersökningen som gjordes varför man inte är med i facket, svarade 80% att de inte fått frågan.

Arbetsgivarna står också inför ett generationsskifte, ca 25 % av de som arbetar på våra fabriker kommer gå i pension inom en tio-årsperiod. Det innebär att vi kommer få många nya arbetskamrater och förhoppningsvis många nya medlemmar. Hälsningar!

P-A Pettersson
2:e vice ordförande

ARBETSMILJÖVERKSAMHET

Vi gör en hel del riskanalyser, skyddsronder och så har vi en kom-ihåg-lista som kallas för tvåminuters-kollen innan vi börjar med ett visst arbete. Men tyvärr så händer det olyckor i alla fall. Vi har haft 6 st olycksfall under året med sjukskrivning och 36 st olycksfall utan sjukskrivning. Arbetssjukdomar har vi haft 8 st och två av dem var med sjukskrivning. Det diskuteras mycket om skillnaden mellan arbetssjukdom och olycksfall. Jag intervjuade Tommy Croon som fick en arbetsskada i våras - jag hoppas på att det förklarar skillnaden!

med att han försökte lossa chucken, då hade denna arbetsskada klassats som olycksfall. Då hade han fått röntgenkostnaderna ersatta från AFA försäkringen och till och med reseersättning. Alla kostnader som ingår i skadan får man tillbaka från AFA försäkring och man behöver inte vara sjukskriven för att få ersättning. Men är man sjukskriven så får man ersättning för karensdagen och den delen som är skillnaden mellan lön och sjukersättning.

Tommy sa att han inte snubblade eller halkade i samband

Tommy Croon

Då kände han att någonting hände i axeln. Han fick jätteont i axeln och var tvungen att besöka företagshälsovården och så till sjukvården för att röntga axeln. Tommy hade tur att muskelfästena inte hade lossnat eller gått av helt. Så han fick behandling på företagshälsovården och efter ca en månad så var Tommy bra igen. Under tiden fick han ta det lite försiktigare på jobbet (ingen sjukskrivning). Han fick själv betala röntgenbesöket. Den här arbetsskadan kallas för arbetssjukdom.

Men om Tommy hade snubblat eller halkat i samband

med när han lossade chucken och att han har jobbat som svarvare i 35 år och har lossat många chuckar - och då kallar man detta för förslitningsskada och blir därmed klassad som arbetssjukdom.

Att få arbetssjukdomen godkänd i Försäkringskassan är inte det lättaste, det kan ta ett par år innan man får beslutet. Att det tar så lång tid förklarar de med att det handlar om arbetsförmågan. Om man tappar en viss procent av arbetsförmågan så får man livränta, och då kan man inte ta för snabba beslut. Men om man behöver

hjälpmedel så kan Försäkringskassan godkänna det ganska snabbt.

Hörselskador klassas som arbetsskada/arbetssjukdom och då är Försäkringskassan ganska snabba med att hjälpa till med hörselapparater och AFA-försäkringen ger en viss ersättning för skadan efter en tabell som har olika nivåer och därför har många personer fått olika belopp på ersättningen.

Alla skador, olycksfall och arbetssjukdomar ska anmälas till Försäkringskassan och AFA. Det är närmaste chef som är ansvarig för att det anmäls. Självklart ska den som är drabbad för skadan också ta upp frågan med sin chef för att det ska skrivas och helst omgående!

Fabriksledningen har satt som mål att ingen ska behöva göra illa sig på arbetet och det är ju bra att man har mål. Men det gäller att vi hjälps åt att komma ner till målet och det gäller alla i bruket. Ser vi risker så ska vi skriva riskobservationer och har det hänt någonting där vi skulle ha kunnat göra oss illa så skriver vi tillbudsrapporter. Det är då vi kan göra en hel del åtgärder för att minska olycksfallen! Fram till 23 november har vi 489 riskobservationer och 323 tillbudsrapporter. Vi är överens med fabriksledningen att PIA-rapporter inte ska släckas innan man har åtgärdat risken och att skyddsombud eller arbetsgruppen har kontrollerat att åtgärden är tillräcklig. Tyvärr händer det att vissa personer släcker PIA -rapporten utan att åtgärd är gjorts. Då får vi skriva riskobservation på detta ärende, att faktiskt inga åtgärder har gjorts.

Använd brodarna för din egen trygghet

Förra vintern hade vi många som halkade på fabriksområdet och nu är vi på väg mot vintern igen och risk för att isfläckar bildas på gångvägarna. Så var försiktiga och gå försiktigt använd broddarna som bruket delade ut förra vintern.

Taisto Hautala
Arbetsställets huvudskyddsombud

AD DOM

AD gav facket rätt att granska löner

Seko hade rätt att få ut lönelistor från Peab Asfalt. Fackets rätt att granska lönerna vägde tyngre än ickemedlemmars integritet, har Arbetsdomstolen slagit fast.

Det var i maj 2016 som Peab Asfalt vägrade lämna ut lönelistor över samtliga anställda till Seko.

Enligt arbetsgivaren skulle det strida mot den dåvarande personuppgiftslagen att lämna ut uppgifter om namngivna anställda som inte var med i facket.

Seko ansåg sig behöva listorna även för oorganiserade för att kunna granska så att lönerna var korrekta.

Kravet hade stöd i kollektivavtalet och när uppgifterna inte lämnades ut stämde facket arbetsgivaren och Sveriges Byggindustrier i Arbetsdomstolen för kollektivavtalsbrott och krävde 200 000 kronor i skadestånd.

Under onsdagen kom domen som gav facket rätt. Domstolen anser att facket haft ett berättigat intresse av att kunna kontrollera att löneöverenskommelsen med arbetsgivaren följs.

Detta intresse väger enligt domstolen tyngre än det skydd för den personliga integriteten som dåvarande personuppgiftslagen gav.

Peab Asfalt borde ha lämnat ut uppgifterna då det inte stred mot personuppgiftslagen.

Företaget får därför betala 50 000 kronor i skadestånd och tillsammans med Byggindustrierna står för fackets rättegångskostnader på närmare 380 000 kronor.

Domen gällde brott mot gamla personuppgiftslagen som upphörde att gälla den 25 maj i år. Den ersattes då med EU:s dataskyddsförordning, GDPR, men det spelar ingen avgörande roll för sakfrågan, enligt Annett Olofsson, jurist på LO-TCO Rättsskydd som drivit fallet.

– Principen om intresseavvägningen skulle vara den samma även enligt den nya dataskyddsförordningen, säger hon och tillägger att de nya reglerna även innebär att kollektivavtal fått en starkare ställning.

– Åtaganden i kollektivavtal ses nu som en rättslig förpliktelse enligt dataskyddsförordningen och datalagen. Fackets rätt till lönegranskning är därför minst lika bra i framtiden som domen säger.

Upptäckten av min bröstcancer.

Nu ska jag berätta vad som hände efter mitt besök på mammografin i Stockholm på Sofiahemmet den 31 januari 2017. Några dagar efter så fick jag telefon till arbetet, att jag måste göra en ny mammografi. Då förstod jag att nu var det något som inte stämde, min syster har haft bröstcancer. Så den 7 februari var det en ny undersökning på Sofiahemmet, då togs ett cellprov, hörde av läkaren en suck när hon tittade på bilderna, då förstod jag. Så kom en kallelse till Karolinska den 15 februari där fick jag beskedet att det var cancer. Så blev det att besöka radiumhemmet den 20 februari för att få en prick tatuerad på bröstet inför operationen. Den 27 februari blev jag opererad, då togs cancern bort genom att ta en tårtbit av bröstet. Man tog även ett prov på portalen till lymfan, den 15 mars så fick jag reda på att det inte var någon spridning till lymfkörteln. Sedan började strålningen den 19 april och höll på i 16 dagar, jag hade tur och mådde bra under stålningen så jag kunde arbeta halvtid under en del av tiden. Jag blir nu kallade varje år för att följa upp detta och det jag måste göra nu är att äta medicinen i 5 år, men troligen i fler år än så, innan jag blir helt friskförklarad.

En uppmaning till alla kvinnor är att gå på mammografin, när ni blir kallade. Jag hade aldrig upptäckt min knöl eftersom den var så liten och satt djupt. Eftersom jag är medlem i Handels som har diagnosförsäkringen, så fick jag ett belopp på 50. 000 kr. Det är ett bra tillskott till det egna ekonomi under tiden man är sjukskriven.

Pappers har också en diagnosförsäkring, får du en sjukdom så gå ut på Folksams hemsida och kontrollera om din diagnos finns med - då är viktigt att du anmäler detta innan 3 år har gått från diagnosdagen pga. preskriptionstiden!

Ulrika Enlund

År 2015 upptäcktes 9 382 bröstcancerfall hos kvinnor och 62 hos män. Bröstcancer är kvinnans vanligaste cancersjukdom, år 2015 utgjorde den 30 procent av all kvinnlig cancer. Antalet fall ökar något varje år. Två av förklaringarna är att bröstcancer i dag upptäcks tidigare, främst med hjälp av mammografi, och att medellivslängden ökar. Alla kvinnor i Sverige rekommenderas mammografiundersökning i åldern 40-74 år. Åldersintervallet kan variera i olika landsting.

Cancer, i vilken form det må uppstå, är ett trauma för den som är drabbad och bröstcancer är inget undantag. De som har cancer, befinner sig mitt i ett cancerbesked eller har en oro över att man kan ha drabbats känner många gånger att de åker en berg- och dalbana bland känslor och tankar. Då kan det vara skönt att ha vänner och anhöriga som kan fungera som extra öron och ställa frågor man kanske inte själv tänkte på – hjälpa dig som är drabbad att strukturera upp tankar och funderingar.

Som anhörig och vän till den som har bröstcancer handlar det även om att höja blicken ovanför själva sjukdomen och se människan, inte bara sjukdomen. Att tillsammans undvika känslan av otillräcklighet och istället finnas tillgänglig i den mån man kan genom att lyssna, vara nära och finnas där, inte stoppa huvudet i sanden.

För Hallstaviksbygdens utveckling 2018!

Inspiration

- Bidrag till Valborgsfirande i Häverödal
- Bidrag till Hälsovecka i Hallstavik
- Hallstaviksdagen, hoppborg och karusell

Sponsringssamarbeten

- Rospiggarna
- MIDAS IBK
- Hallsta Handboll
- Hallsta IK
- Hallstaviks Golfklubb
- Häverödals SK

Bidragstagare

MK Orion	400 000 kr
Hallstaviks Scoutkår	20 000 kr
Gunnar Persson	10 000 kr
Skebobruks Kulturförening	40 000 kr
Häverö Folkdanslag	20 000 kr
Edsbro Bygdegårdsförening	60 000 kr
Norrtelje finska förening	10 000 kr
Häverödals SK	35 000 kr
Norrtälje kommun /fritidsgården Gallerian	15 000 kr

Roslagens Sparbank tillhör bygden och som sparbank har vi inga enskilda aktieägare. Därför kan vi lämna tillbaka en del av vinsten för att stödja lokala aktiviteter och utvecklingsprojekt i linje med vår vision om ett attraktivt och öppet Roslagen i tillväxt.

NÄRPRODUCERAD BANK

Roslagens Sparbank

Glada gänget

"Mamma Mia" vilken show!

Den 22 september var det äntligen dags för oss 17 st. som köpt biljetter att åka in till Tyrol och se ”Mamma Mia the show”. Avd. 68 bjöd på buss till och från Stockholm, vilket också gav oss en liten extra rundtur i Värtahamnen. (Inte lätt att hamna rätt när vägarna kroniskt byggs om i Stockholm). Väl framme klev man rakt in i en grekisk miljö och anda. Då fick vi en välkomstshot. Det kändes som man verkligen var på solresa i Grekland. Hela scenen var en grekisk restaurang och showen utspelades runt omkring en, medan man serverades diverse små och stora grekiska maträtter. Saker hände hela tiden och showen var medryckande och mycket rolig. Kvällen avslutades med långdans och discodans på borden. Helt klart en minnesvärd upplevelse.

Det var ett mätt och nöjt gäng som åkte hem.

Pernilla Westman

Man trivdes bra på Tyrolen

AVDELNINGENS KONST BERTIL KUMLIEN

När avd 68 firade 100 årsjubileum 2015 visade vi, i samverkan med Häveröbygdens Konstförening, ett urval av den konst som finns i avdelningens ägo. För att visa våra medlemmar och allmänheten vad som finns på våra väggar och i våra gömmor startar PappersMagasinet en serie där vi väljer ut ett konstverk i taget som, tillsammans med konstnären, presenteras i tidningen.

Vi börjar förstås med en bild av pappersbruket. Det är en färglagd tuschteckning av roslagskonstnären Bertil Kumlien (1919-2012) som han gjorde 1994. Fyra år tidigare hade brukets konstförening besökt Bertil Kumlien i hemmet på Vätö. I samband med en utställning 1996 köptes tavlan in av Pappers avd 68. Kumlien var också författare och illustrerade både egna och andras böcker. En skrift han illustrerat är den om Grillska gården vid Iggesunds Bruk. Han är även känd för sina frimärken av svenska fyrar. Textilkonstnärinnan Maria Adlercreutz var Bertils syster och hans far var den kände konstnären Akke Kumlien.

Holmens konstförening hemma hos Bertil Kumlien, andra fr höger

Roger Berglund

Bertil Kumlien

TYCK TILL OM FÖRETAGHÄLSOVÅRD

Den här gången berör "tyck till" företagshälsovården. Företagshälsovård är en viktig aktör i välfärdssamhället. Den ska bidra både till att förebygga ohälsa och främja hälsa samt till att skapa goda och säkra arbetsplatser där de anställda inte riskerar att skadas eller bli sjuka.

FHV har flera viktiga uppgifter:

- Att vara en resurs för arbetsplatserna i det förebyggande arbetsmiljöarbetet som syftar till att identifiera och åtgärda olycksfalls- och hälsorisker i arbetsmiljön, innan någon hunnit skadas.
- Att vara en resurs i samband med att anställda behöver arbetsanpassning eller rehabilitering. Arbetsanpassning handlar om att anpassa arbetet och arbetsuppgifterna till den anställdes förutsättningar och kan till exempel bli aktuellt efter sjukdom, skada eller funktionsnedsättning oavsett om dessa har samband med arbetet eller ej. FHV:s arbete med rehabilitering omfattar både individinriktade insatser och insatser på arbetsplatsen för att anpassa arbetet till individen.
- Att bidra till att upprätthålla och vid behov förbättra anställdas hälsa och arbetsförmåga. Fokus ligger på, men är inte begränsat till, arbetets och arbetsplatsens betydelse för hälsan. Här ingår även hälsopromotion.

Varje företag borde se FHV som en viktig samarbetspartner som hjälper bolaget att hålla sjukfrånvaron på en låg nivå. FHV får inte vara det kostnadställe där man försöker göra sina besparingar. Det brukar straffa sig i längden.

PappersMagasinet ställde två kontrollfrågor till två medlemmar i Pappers. Frågorna vi ställde var:

Har du besökt FHV det senaste året?

Hur var i så fall din upplevelse av det?

Aleksandar Srndovic

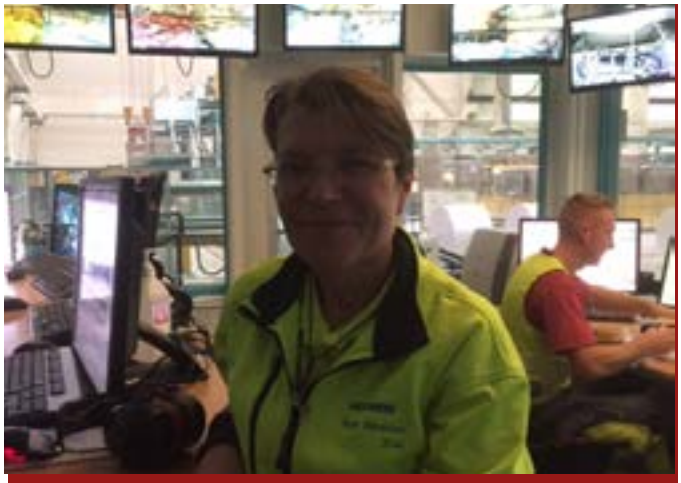

INGER KARLSSON

RM 12

”Jag var där på en hälsoundersökning och tycker att det fungerade väldigt bra. Det är stor skillnad om man jämför t.ex. med Hallstaviks vårdcentral där bemötandet var väldigt oengagerat, det var nästan så att den läkaren lade upp fötterna på skrivbordet medan vi pratade.”.

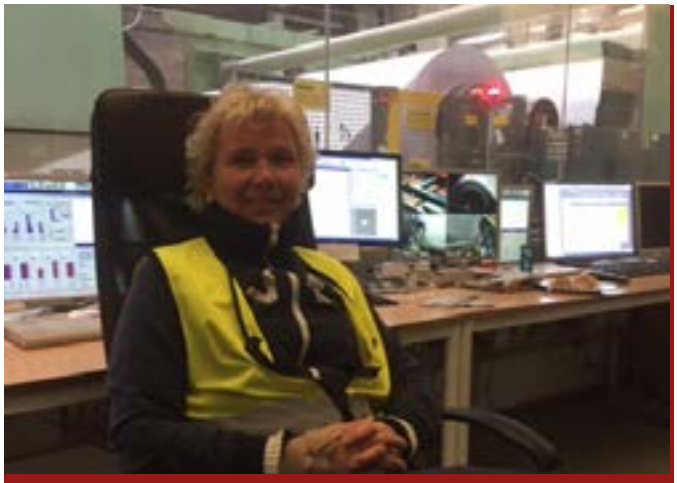

ANNIKA JOHANSSON

RM

”Mitt besök funkade jättebra. Personalen är verkligen toppen! De lyssnar och bryr sig, undrar och följer upp. De känns verkligen engagerade”.

KARL ÖSTMAN - EN SKRIVANDE STABBLÄGGARE

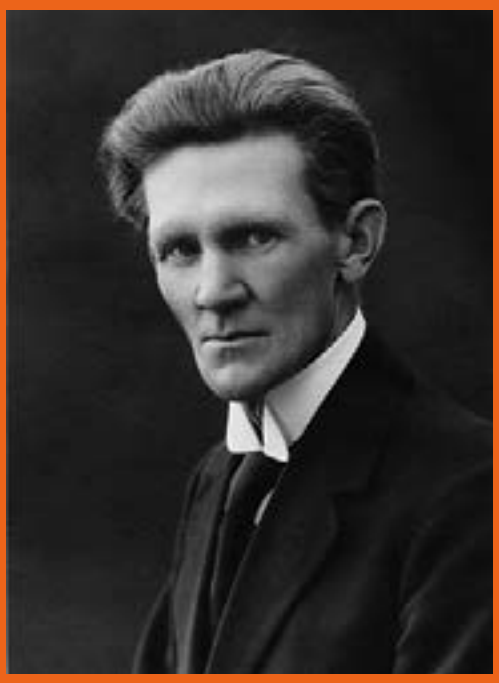

Karl Östman föddes 1876 på ett båtsmanstorp i Västernorrland. Fadern, Johan Djerf, slutade som båtsman 1885, tog namnet Östman och flyttade med familjen till den tidens "Guldkust" d v s Sundsvallstrakten. Han jobbade som finsnickare och spelman.

Sonen Karl fick börja arbeta vid 11 års ålder vid sågverk, i hamnen, och med skogsarbete. Genom arbetena kom han till olika platser i Hälsingland, Ångermanland och ända borta i Murmansk. Han gifte sig med Hilda Sandström 1906 och de fick tre döttrar varav de två äldsta dog unga i TBC.

Karl Östman var fackligt aktiv bl a i Storstrejken 1909. Det var också året då han debuterade som författare med "Pilgrimer", en samling berättelser som kom ut på Lindströms förlag.

Han bättrade på sin bristfälliga bildning på Brunnsviks Folkhögskola en vinter. Sedan fortsatte författandet med korta berättelser som han gav ut på Bonniers åren 1912 och 1916. Mycket handlade förstås om sågverksarbetarnas tillvaro men även annat som tillhörde livet vid norrlandskusten.

Romanen "Den breda vägen" kom ut på Tidens förlag 1923. Den var troligen tänkt som första delen i en serie om sågverksfolket, ty Karl drömde om att skriva. Men det hårda slitet på sågverken hindrade tyvärr förverkligandet av denna dröm.

1936 var det dock slut med slitet för Karls del; en arbetsplatsolycka på Laurents sågverk satte stopp för hans stabbläggarkarriär detta år då han fyllde sextio år.

På 1930-talet, då Karl Östman fortfarande arbetade som stabbläggare på sågverken kring Sundsvall, började de gamla ångsågverken bli omoderna och de avvecklades undan för undan. Detta skildrade Karl i artikelserien: "De döda sågverken på Alnön" i Sundsvalls Tidning. Där beskrev han också minnen av nöd och orättvisor bland Alnöns sågverksarbetare. Han var över huvud taget en flitig skribent i dagspressen.

Karl Östman dog 1953.

1976, i samband med 100-årsminnet av Karl Östmans födelse, gav Ordfront ut hans "Stabbläggare och andra noveller" och 1977 kom romanen "Den breda vägen" ut i nyutgåva.

2009 gav Karl Östman-sällskapet ut "I stenstad: noveller och andra texter".

Börje Nordström

Karl Östman som högerbärande stabbläggare vid Laurents såg Sundsvall.

Alldeles för vita skor

Under en av sommarens musikevenemang, blev i ett slag klasskillnaderna i samhället tydliga, och mycket påtagliga.

Jag råkade sitta och lyssna på en konsert, då ett medelålders sällskap ställde sig nära mig.

Man kunde inte undgå att höra diskussionen som pågick, och jag häpnade. Inte över att de ogenerat stod och pratade under en musikakt, och störde omgivningen, utan över vad de sa.

Är detta en liveinspelning av Grotesko-gänget ohejdade drift med borgarklassens charm?

Finns sådana människor på riktigt? Driver man med omgivningen?

Diskussionen rörde två ämnen, dels det ooootroligt korkade i att inte ha tillgång till privat sjukvård och en bra sjukvårdsförsäkring, som kunde köpa sig före i alla köer. ”Det måste väl alla förstå, att man måste skaffa sig…”

Det andra ämnet var föga överaskande skatter, och det ooootroligt orättvisa att ”vi som verkligen bidrar till samhället”, skulle vara tvungna att betala så höga skatter.

Sneglar man lite förstrött på detta gäng, syns det i förstone inte stor skillnad mot alla andra festivalbesökare, men tittar man närmare, ser man de diskreta snobbmärkena på kläderna, de alldeles för vita skorna, skor som aldrig någonsin behövt gå i lervälling, eller tillåts bli snedslitna.

Naglar som kostat tusentals kronor, solbränna som inte ser helt normal ut. Knappast skapad genom hårt arbete utomhus. En och annan kroppskorrigering.

Samtidigt sliter några av grabbarna från Tjärna Ängar, ett kraftigt segregerade bostadsområde i Borlänge, som volontärer och frivilligpersonal på festivalen, för att ändå ha råd att lyssna på några av musikakterna.

Mina egna gamla arbetskamrater funderar både en och två gånger, innan man tycker sig ha råd med en festivalbiljett.

Kanske måste man då avstå något annat. Pengar är ju ofta en bristvara i längden. Inget man har i obegränsad mängd, om man är en vanlig knegare eller studerande.

Men varför törs man inte längre prata om klasskillnader, utan försöker dölja de ökande klyftorna mellan den lilla gruppen riktigt rika, och den stora gruppen vanliga löntagare, äldre, arbetslösa och på andra sätt marginaliserade?

Man försöker dölja skillnaderna inte minst genom språket. Man talar inte om borgarklass och arbetarklass. Man talar inte om överklass och underklass, man talar om ”inkomstrelaterade skillnader”. Sällan hörs ordet klasskamp.

Man gömmer skillnaderna i ord som ”socioekonomiska förutsättningar”, när det i verkligheten handlar om gigantiska omfördelningar av resurser och inkomster.

Sanningen är att det idag enligt Statistiska Centralbyrån, det inte sedan mätningarna började, varit så stora skillnader mellan höginkomsttagare och låginkomsttagare.

Den rikaste tiondelen av befolkningen, har idag inkomster som motsvarar den fattigaste halvan av hela befolkningen. Och det är de här människorna som bara blir rikare och rikare, medan andelen riktigt fattiga i Sverige ökar.

Klasskillnaderna ökar, och den traditionella överklassen och den övre medelklassen tycks inte ens märka det. De tittar sig storögt omkring, och förstår inte varför fattigdom och marginalisering leder till desperation och hopplöshet.

Det är arbetarklassens barn som tvingas uppleva bostadsbrist, otrygga tim- och visstidsanställningar, nedgångna skolor, det är den fattiga halvan av befolkningen, som får ta smällarna när de statliga trygghetssystemen nedmonteras.

Ifrågasätter någon detta, då rycker överklassens talesmän snabbt ut. Arbetsgivarföreningen, högertankesmedjan Timbro och andra betalda opinionsbildare pekar ut skyldiga till eländet. Och det är alltid vi vanliga människor, som ska skuldbeläggas. Arbetare är bortskämda. Vi är för ofta sjukskrivna, vi vabbar, vi har för höga löner, vi har för bra anställningstrygghet, vi går i pension för tidigt. Vi har för starka fackföreningar. Vi lever till och med för länge, och är sjuka de sista åren i livet.

Är vi dessutom från ett annat land, eller arbetslös, kanske långtidssjukskriven, så är vi än mer skyldiga till att samhället slits isär.

Trams naturligtvis. Men överklassens propagandaapparat är effektiv.

Försöken att dölja klasskillnaderna, att förneka verkligheten, skapar utrymme för högerpopulism, och överklassen har aldrig riktigt klarat av att ta avstånd från denna.

Peka i en annan riktning, låt fattiglapparna slåss inbördes, så ifrågasätter ingen varför vi, de rika, inte bidrar till ett bättre samhälle. Kräv inte att de rika ska betala mer i skatt, kräv istället lägre A-kasseersättning. Kräv inte att de som har råd skall bidra till samhällets finansiering, hacka hellre på en sjukskriven, eller på en invandrare.

Inbilla omvärlden att de rika betalar mer än 50 procent i skatt, när verkligheten ser helt annorlunda ut.

För inte så länge sedan gnällde en av de ledande i Svensk

Leif Östling

Näringsliv, Leif Östling, över att han inte fick ut mycket av vad han betalade i skatt. Att han hade pengar placerade i skatteparadis tyckte han följaktligen var helt naturligt.

Han anser dessutom att de rika har bättre gener än andra. Rikedom är genetiskt betingat, fattigdom likaså. Skrämmande likt trettiotalets rasbiologi.

Tyvärr är han är inte ensam.

Diskussionen jag överhörde på musikfestivalen, var precis lika verklighetsfrämmande som Leif Östlings egna lilla värld.

Den stora omfördelning av resurser, som skett under de senaste årtiondena, där rika blivit rikare, och vanliga medelinkomsttagare sett hur deras möjligheter till ett anständigt liv försämras, utgör idag det största hotet mot demokratin.

Därför måste arbetarklassen i vid bemärkelse, än en gång mobilisera för att bygga samhällsstukturer som bygger på solidaritet och gemensam styrka.

Ordet klasskamp får inte förvisas till historien, det måste bli en realitet igen, och demokratisk socialist något man kan vara stolt över att kalla sig.

Än en gång måste det ljuda över nejderna –

-Av var och en efter förmåga,

Åt var och en efter behov.

Lars Göran Johansson
f d ordförande i avd 111 Grycksbo

Spännande vinterläsning från Roslagen

Nu när vintermörkret omsluter oss kan det vara trevligt att i lampans sken plocka fram en god bok att sällskapa med. Under de senaste åren har det t ex dykt upp ett flertal spänningsromaner som utspelas i Roslagen. I denna genomgång tittar vi närmare på tre författare och ett författarpar.

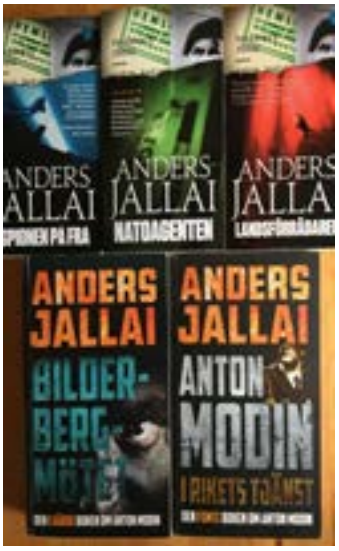

Först ut av dessa var Anders Jallai som debuterade 2010 med boken Spionen på FRA. Anders är född i Stockholm 1960 men har tillbringat alla sina somrar sen dess i Grisslehamn. Det är också Grisslehamn som är centrum i berättelserna om Anton Modin som hans hjälte heter. Jallai har en bakgrund som pilot både civilt och militärt, han är också dykare med flera spektakulära och omtalade uppdrag. Författaren har också en mycket god kännedom om underrättelseverksamhet och påminner därvidlag om Jan Guillou och hans agent Hamilton. Anton Modin är en avhoppad agent från SSI men han drivs av en stark vilja att ta reda på saker som myndigheterna och underrättelsetjänsten lagt locket på. I Spionen på FRA är det sovjetiska u-båtar utanför Grisslehamn som triggar igång hans jakt. Uppföljaren Landsförrädaren (2011) skildrar militära högergrupperingar som har en ljusskydd agenda skild från rikets officiella politik. Finns det kopplingar mellan dessa och statsministermordet? Anton Modin söker sanningen, liksom han gör i NATO-agenten (2012) där han söker fakta kring Estonias förlisning och där hans familj följde med i djupet. Sammanlagt är nu Anders Jallai uppe i åtta Anton Modin-romaner. Det är ett högt och brutalt tempo i böckerna – ingenting att rekommendera för den knäsvage.

Betydligt lugnare går det till i kriminaltrilogin Singö-serien av författarparet Anders Gustafsson och Johan Kant. Inte så att det saknas avrättningar, mordbränder eller terroristattentat. Men i förhållande till Jallai är det trots allt en nedväxling. Författarna kommer även de från Stockholm men har sommarboende på Singö och är väl förtrogna med Roslagen. Första boken Singöspionen kom ut 2015 och huvudpersonen där, liksom i de övriga böckerna, är den 62-årige kriminalinspektören Solbritt Andersson som har stuga på Singö. Av en händelse får Solbritt kännedom om ett tidigare ouppklarat mord 1986 vid en militäranläggning nära sommarstället. Av nyfikenhet börjar hon utreda fallet på egen hand och snart ska det visa sig att detta inte är något avslutat fall utan något mycket större än hon kunnat föreställa sig. I bok två Mordbrännaren brinner det på Singö. Först sätts campingen i brand utifrån ett rasistiskt motiv sedan antänds ett hus och två personer brinner inne. I denna berättelse återkommer Hallstavik i flera omgångar och ett terrorattentat planeras på Bergby Gård. Tredje boken Sändebudet fortsätter där den tidigare slutade och nu är det den kontroversielle prästen på Singö som står i händelsernas centrum. En högerextrem gruppering med kopplingar till kriminella ekonomiska nätverk är den genomgående bakgrundshistorien i denna välskrivna och spännande serie.

Rose Tillberg Mattsson är född 1954 i Hallstavik och hon växte upp alldeles intill pappersbruket där hennes far för övrigt var smed. Till yrket är hon lärare i svenska och textil design på gymnasiet i Hallstavik. Rose är även känd som textilkonstnär och erhöll 2005 Pappers kulturpris för icke-medlemmar just för sin textila konst. Många har sett hennes väv över samhället och bruket som tidigare hängde i entrén vid receptionen i Valhall. Rose Tillberg Mattsson har också, under lång tid, haft ett behov av att skriva och har också gjort så men då endast för byrålådan. Debuten skedde i en novellsam-

ling 2014 med novellen Brinn din djävel! Novellen fick uppmärksamhet och gav Rose kraft att fortsätta skriva noveller. 2017 var det dags för en debutroman och den berättelse, om sin farmor, hon skrivit under nästan tret-

Rose Tillberg Mattsson

tio år för sig själv blev framtagen i ljuset, omarbetad och publicerad som romanen Hotelldirektören (Visto förlag). Berättelsen inleds med en information om att bokens huvudperson Beatrice, född 1921, söker en fosterfamilj. Därefter ett inledningskapitel där flickan är 10 år, går i skolan och blir mobbad för att hon är en oäkting. Sedan flyttas handlingen fram till 1962 när Beatrice Samuelsson, numera kallad Bebe, köper det gamla järnvägshotellet i Häverödal för pengar hon ärvt efter sin avlidne make och försäljningen av hans åkeri. Utan erfarenhet börjar Bebe driva hotellet och anställer en kock, som inte är någon kock, samt ett par unga kvinnliga biträden. Det är i den här situationen som handlingen tar fart och storyn skruvas upp till en nivå som låter tala om sig i hela Hallstavik. Två andra huvudfigurer i romanen är Emmalie, Bebes mor, samt Ingrid hennes fostersyster. Det är en känslosam, dramatisk och ibland otäck historia som berättas. Man sträckläser gärna den och när man är klar är frågetecknen många. Några av dessa blir kanske besvarade i fortsättningsboken som Rose redan är klar med och en tredje del är påbörjad.

Senaste tillskottet på roslagens författarhimmel är Johan Smedberg. Han bor och arbetar i Haninge men har släkt och har tillbringat mycket tid i Herräng, Markdalsnäs närmare bestämt. Johan hette från början Eriksson men bytte till släktnamnet Smedberg som var förankrat i Herräng. Debuterade på eget förlag 2018 med spänningsro-

Johan Smedberg på biblioteket Herräng

manen Glittergruvan som han helt och hållet finansierat med egna medel.

Berättelsen utspelas i nutid och tar sin början sommaren 2016. Huvudpersonen är 22-årige Eliot Jansson som bor i en hyreslägenhet i Herräng samt hans kompis, den tre år äldre, Sanny Sandlund som är inflyttad till orten. Livet i Herräng bjuder inte på många överraskningar, särskilt inte för Eliot och Sanny. Dom drömmer om ett annat liv – någon annanstans. Sanny som är den drivande av de två övertygar kompisen om att det finns lätta pengar att skaffa från Bills Tobak i Hallstavik. När pengarna från butikens egna spelsystem bärs över till banken är de lättåtkomliga. Det går dock inte som grabbarna tänkt sig och det misslyckade tillslaget får stora konsekvenser längre fram. Sanny ger inte upp utan ser istället Herräng Dance Camp som en möjlighet att revanschera sig. Samtidigt som den nya planen tar form dyker polisinspektör Herbert Stoltenberg från Hallstavik upp i Herräng och ställer frågor om det tidigare rånet och ett försvinnande som ägt rum. Sanny och Eliot får nu bråttom att fullfölja sina idéer.

Johan Smedberg är redan igång med en fortsättning på Glittergruvan. Med andra ord – mer lokalspänning att se fram emot.

Roger Berglund

BILDREPORTAGE - STORSTOPP

Under vecka 47 så hade PM 12 ett storstopp. En mängd arbeten skulle utföras. Bland annat så skulle en torkcylinder lyftas ur pappersmaskinen för att renoveras. Undertecknad hade förmånen att följa jobben under några väldigt intressanta dagar.

Jag har fått se allt från glädje och skratt till ren frustration, med kommentarer som "Du förstår att man blir trött". Men det är väl lite så som livet är, upp och ner ibland. ALLA gjorde dock vad de kunde för att underlätta stoppjobben under veckan.

Allt gick bra, utan större incidenter och på lördagen vid 14-tiden så var pappersmaskinen igång igen. Här kommer några bilder från alla jobb som har utförts.

Micke Holmberg

Skyddskommitten går en skyddsrond på stoppområdet

Kemira utför konservering av bakvatten

Roger Ytterberg och Tomas Lindblad demonterar ridvals på RM12:1

Jimmy Larsson och Paul Johansson utför kopplingsarbeten på nya ProfiBus kablar.

Formeringsvalsen på väg ur PM

Pekka Karhulahti renoverar ridvalsen

Roger Toll erhöll Pappers kulturpris 1995

Roger möter Roger Toll

Berätta lite om din bakgrund. Var är du född? Vad gjorde dina föräldrar?

Jag är från Herräng och född på BB i Östhammar 1939. Min mor och far var också uppväxta i Herräng, först som äldre flyttade dom till Hallstavik. Min far jobbade först i hamnen i Herräng och senare som byggnadssnickare åt Herrängs Gruf. Han renoverade lägenheter bland annat. Mor var först, på 20-talet, hembiträde i olika familjer i Stockholm, bland annat hos författaren Hjalmar Bergman. Sedan var hon kocka på Herrängsbåtarna, bogserbåtarna innan hon blev hemmafru i samband med giftemålet. Far och mor gifte sig 1935. Hade en äldre halvbror som hette Sigvard men han är borta nu. Han kom till i Stockholm, föddes faktiskt på Dalarö hemma hos Hjalmar Bergmans som hade sommarstuga där. Han var en duktig glasblåsare, jag har en konstnärlig fisk som han har gjort.

Första jobbet 1953 var som springschas på Konsum men redan 1954 började jag på laboratoriet på bruket i Herräng. Där blev jag kvar till 1968 med undantag för lumpen som jag gjorde 1959-60.

På puben i Herräng träffade jag en dam som hade sommarställe i Korgil. 1968 flyttade jag med henne till Järfälla, såg en chans att komma ifrån Herräng. Där jag fick jobb på Sweda som tillverkade kassaapparater. Där var jag kvalitetsövervakare. Man kan säga att jag i mitt yrkesliv alltid har arbetat med kontroller och kvalitetssäkring. Senare blev jag förman ute på lagret i Bromsten. Den ordinarie förmannen ville inte följa med till Bromsten så då fick jag chansen. Jag hade aldrig hållit på med sådant men chefen sa att det bara var att hugga på. Men det gick bra, det var aldrig några problem.

Hur hamnade du i Hallstavik och på bruket?

Jag fick sluta på Sweda i samband med indragningarna där i mitten på 70-talet. Sammanlagt blev det 7 år på det företaget. Därefter jobbade jag på Skruv och Mutter en grossistfirma i Albano i några år innan vi 1977 kom tillbaka till Hallstavik och fick då genom Åke Melin omedelbart börja på Förebyggande Underhåll på Holmens. Där blev man kodad som inspektör. Har en rolig historia om det. På deklarationen fick man förr skriva yrket och jag skrev alltid ”pappersbruksarbetare” men mot slutet tänkte jag att jag skulle skoja lite med skattemyndigheten och skrev då istället ”inspektör” som yrke. Då ringde skattemyndigheten hem till oss och Siv svarade och de frågade henne

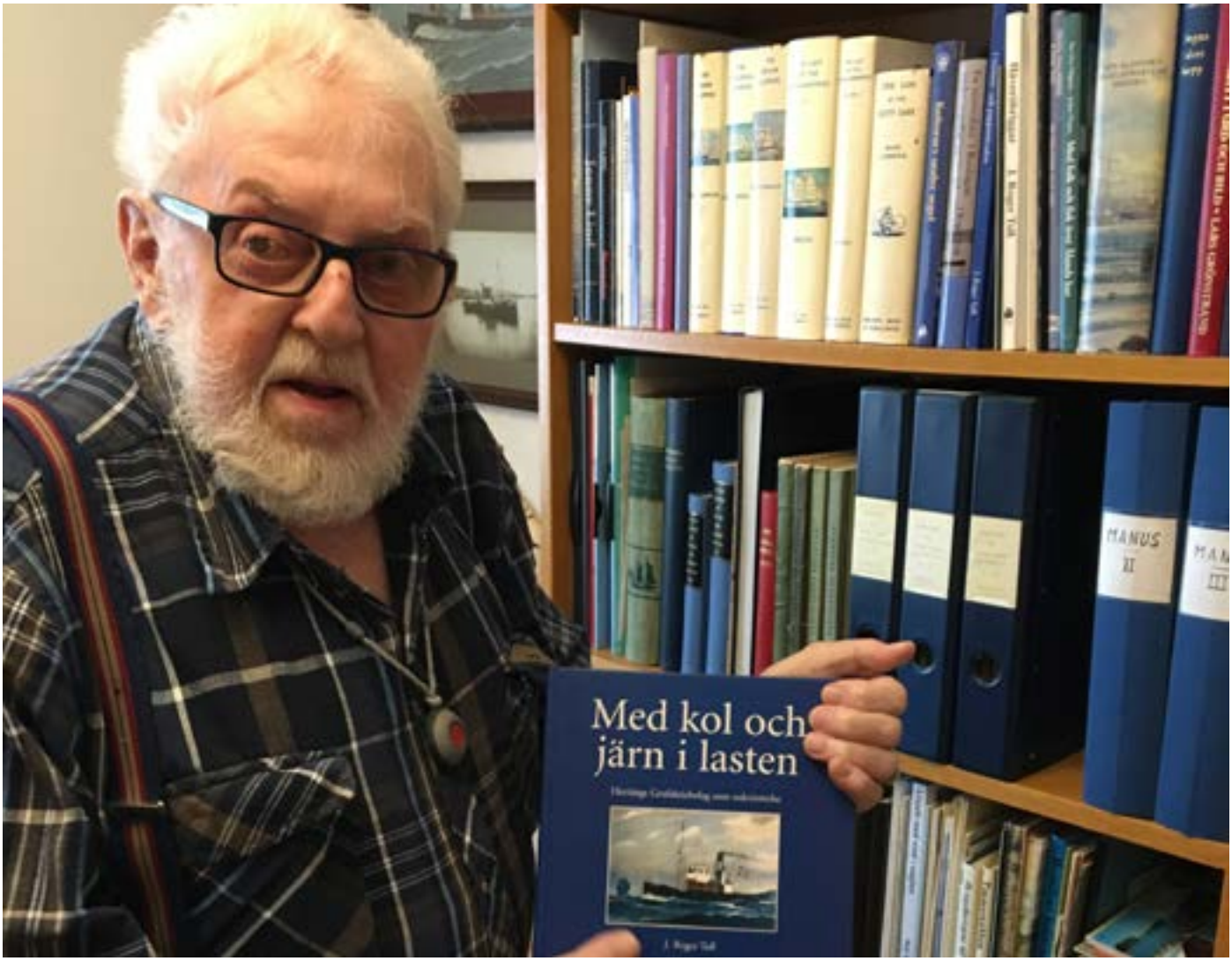

Roger Toll visar en av sina böcker

om vad jag jobbade med. Hon svarade att jag jobbade på Holmens, på pappersbruket. Du förstår, svarade de, det står ”inspektör” här men det stämmer inte med lönen!! Dom trodde att jag bluffade. Dagen efter fick jag säga till basarna att de måste höja lönen eftersom skattemyndigheten klagat på lönenivån. De var lite roligt det.

Jag slutade på Holmens med ett avgångsvederlag 2002, ett par år innan riktiga pensionen. Hade ont i kroppen efter en olycka och den skadan lider jag av än idag.

Har du varit fackligt eller politiskt aktiv?

Nej. Har aldrig varit någon föreningsmänniska men 1980-82 satt jag tre år i kulturnämnden (för socialdemokraterna) och jag satt då också i Roslagsmuseets styrelse. Det var intressant och jag lärde mig mycket under de åren och träffade också intressanta människor som t ex länsantikvarien Alf Nordström. Det var en rolig och nyttig erfarenhet. Ångrar egentligen att jag slutade men det blev sjöfarten som tog över.

Hur kom det sig att du blev intresserad av Roslagens sjöfartshistoria?

Det var när jag började släktforska runt 1968. Upptäckte att jag kom av en släkt som hade seglat, farmors tre bröder hade varit till sjöss och farfars bror var också sjöman och skeppare. Då ville man veta vilka fartyg dom seglat

med. Och så sökte jag mig fram undan för undan. Senare började jag även att skriva artiklar om sjöfarten och 1976 fick jag min första artikel i Rospiggen. Det var en speciell historia kring den artikeln också. Carl Ekmark hade fått den från min fasters man och visste inte att det var jag som gjort sammanställningen. Han var ordförande i föreningen och satte in den i årsskriften i sitt namn. Men då blev jag förbannad och skällde ut honom – han bad om ursäkt naturligtvis. Då var Manfred Ohlsson redaktör och hade tagit in artikeln och då tänkte jag att om artikeln dög då så kan jag väl fortsätta att skriva och på den vägen blev det att jag fortsatte att skriva artiklar.

Du blev redaktör för Rospiggen – hur kom det sig?

Genom artiklarna i Rospiggen kom jag med i styrelsen för Roslagens Sjöfartsminnesförening och därigenom blev jag senare också redaktör för Rospiggen fram till 1990. Det blev den sista årsskriften för mig och den gjorde jag helt själv. Senare var det en i styrelsen som tyckte att det skulle vara fler kaptener i styrelsen och eftersom jag kände mig lite utpekad hoppade jag av styrelsen.

Du har samlat på mycket marina saker och bl a haft ett eget museum på tomten? Berätta lite om samlandet.

Hänger förstås ihop med skrivandet. En del av materialet har jag sedan använt i olika artiklar. Man har varit ute och letat i antikbodar, på loppisar och auktioner efter sjöfartsgrejer. Samlade sakerna i ett litet museum. Försökte få en helhet med lite olika saker. Göran Hellman köpte alltihopa. Jag har i alla fall bilder kvar på det som fanns i museet. Har också haft en samling tavlor med marina motiv men även det har jag sålt bort en del efterhand. Det sista jag fick var ett sjökort från Sjöfartsverket. De ringde till mig och frågade om jag visste var de sjunkna varken efter pråmarna i Hallstavik och Herräng låg och om de var kvar. Jag berättade vad jag kände till och sedan kom en tjej från Sjöfartsverket i Norrköping upp till mig med ett nytt sjökort som jag fick som tack för hjälpen.

Du har medverkat i flera böcker och själv skrivit en hel del skrifter och böcker. Vilken skulle du helst rekommendera?

Roger Toll arbetar med sina hågkomster

Den bästa boken, tycker jag, är den om Herräng ”Med kol och järn i lasten”, den är också mest arbete nedlagt på. Den handlar om Herrängs Grufaktiebolag som rederirörelse. Men jag är också nöjd med ”Häveröbriggar” och ”I timmer- och papperstraden. Holmens Bruk som rederirörelse.” ”Koltransportaktiebolaget” som kom ut 2016 betalade jag ur egen ficka. Den är tryckt i 49 numrerade exemplar – nr 13 finns inte, hoppade över den. Den sista boken ”Storredare i Roslagen” är jag inte riktigt nöjd med. Det blev många korrekturfel i den eftersom jag var sjuk när det arbetet skulle göras, så det blev inte ordentligt gjort.

Vad håller du på med just nu?

Har en följetong som går i Båtologen just nu som handlar om Häveröskeppen. Skulle från början blivit en bok men av olika anledningar blev det inte så. Har också ett material liggandes om alla skonerter men det lär väl aldrig bli utgivet – det finns inte samma intresse för båtar längre.

Skriver nu ner mina hågkomster, eller minnesanteckningar – En bunt papper är arbetsnamnet. Inte för att få det utgivet utan för att jag tycker det är roligt. Är nu uppe i ca 50 sidor. Vissa dagar går skrivandet bra andra gånger kan det gå veckor utan att något blir skrivet. Problemet är att jag skriver på maskin, någon skulle behöva skriva över det i en dator för att underlätta en utgivning avslutar Roger som nu ska se ett TV-program om Ingmar Bergman - ett annat stort intresse.

Roger Berglund

VI ÄR INTE BARA FRAMTIDEN – VI ÄR NU OCKSÅ!

Hej avdelning 68, Hallstavik!

Här kommer en hälsning från förbundet och projektgruppen för Ung-2020, som kommer bli den största ungdomssatsningen som någonsin gjorts under fackföreningens historia!

1 oktober 2020 firar vi 100 år! Det är lång tid. Lång tid av kamp där vi och våra förtroendevalda kämpat och förhandlat för våra rättigheter och villkor på arbetsplatserna. Och även om vi inte får glömma vår historia så måste vi blicka framåt. Vi står inför ett stort generationsskifte på våra bruk och det innebär att många med förtroendeuppdrag och lång erfarenhet inom vårt förbund går i pension.

Nu gäller det att arbetet fortsätter och att vi också engagerar våra yngre medlemmar så att vi fortfarande kan stå starka som eget förbund i minst 40 år till! Vi måste väcka en förståelse och ett intresse för det fackliga arbetet, få ungdomarna att förstå hur viktiga de är och låta dem ta plats redan nu!

Följ oss på instagram!

p_ung2020

Och håll dig uppdaterad via hemsidan

pappers.se/ung-2020

Pappers kommer i slutet av år 2020, i samband med 100-årsdagen, bjuda in alla medlemmar födda 1990-01-01 eller senare, till en tredagarskonferens på Stockholm Waterfront. Det kommer bli tre oförglömliga dagar fullspäckade med föreläsningar, seminarium, underhållning, gemenskap och glädje! Men inför detta kommer det även hända flera spännande grejer på vägen. Bland annat kommer vi genomföra två ungkonferenser, en 2018 och en 2019, där vi bjuder in unga medlemmar från alla avdelningar där målet är att dessa ska bli inspirationsambassadörer som kan vara länken mellan oss i projektgruppen och bruken och kunna hjälpa oss att bland annat sprida information.

Tillsammans ska vi se till att vårt förbund lever vidare och att vi med gemensam styrka, vilja, glädje och kamratskap står fortsatt starka nu och i framtiden!

Vi hoppas att du som är född 1990 eller senare vill vara med när Pappers firar 100 år och skriver ny historia!

Projektgruppen består av:
Sandra Johansson avd. 3, Karskär
Marcus Davidsson avd. 53, Norrköping
Camilla Eriksson avd. 150, Lilla Edet
Sara Wiinikka avd. 158, Munksund
Gabriel Jöngren avd. 78, Mariestad

Från förbundskontoret medverkar Pontus Georgsson, P-A Pettersson och Pauline Hylander

Behövs stresshanteringsmetoder för att stressa av?

Det lackar mot jul och många längtar säkert efter julfrid men upplever sig kanske ändå stressa mer än vanligt. Tänker mig att de flesta upplever att de stressar när de rusar från det ena till det andra. Den typen av stress gör oss givetvis trötta och den kan inte alltid planeras bort. Men det är inte främst den typen av stress som är skadlig utan det är den stress som uppkommer av att du och jag upplever att vi inte räcker till. Att vi inte har tillräckligt med tid för allt vi önskar göra eller att vi inte orkar med alla inre och yttre krav som ställs på oss. Den allvarligare typ av stress som vi utsätts för är egentligen att alltid vara presterande utan vila, eller att ständigt oroa sig.

Behövs speciella stresshanteringsmetoder för att stressa av?

För de allra flesta, så räcker det med att göra sådant som man tycker om men som inte upplevs som kravfyllt. Du behöver inte göra yoga eller mindfulness för att pulsen ska gå ner eller för att du ska må bra. Det räcker att slänga sig i soffan, ta en bastu, äta en god middag, sitta framför en brasa, promenera i skogen, sova en stund. Listan är lång över vad som individer upplever som återhämtande. Och det är just det som är hemligheten. Vad gör du för att varva ner, återhämta dig? Ge gärna dig själv en reflektionsstund under den stundande julen och fundera på det själv eller tillsammans med andra.

Hur kan vi hantera vår tillvaro på bästa sätt utan att hamna i utmattning?

Den viktigaste typen av återhämtning är faktiskt att sova. Helst sju till åtta timmar per dygn. Det är till och med gynnsamt för vikten. De flesta vet att det är viktigt att äta bra och röra på sig. Det ska vi givetvis göra och både en bra kost och rörelse i någon form bidrar till hälsa och minskad stress för de allra flesta. Att goda relationer är bra för hälsan talas inte lika mycket om, men den delen i våra liv är oerhört viktig för att vi ska må bra. Har vi stöd från nära och kära så blir vi till och med mindre stressade. Nu stundar en tid då ni kommer att ha chansen att tillbringa mer tid med de ni älskar och trivs att umgås med. Kom då ihåg att det kan ses som en stresshanteringsmetod.

Som fysiolog är jag mycket intresserad av hur vi fungerar och en intressant aspekt som rör detta är hur vi talar till varandra. Har du tänkt på att du skapar när du talar? Du kan skapa goda relationer och du kan vara destruktiv ge-

nom ditt tal. Och med vilken ton du talar till den andre påverkar hur han eller hon ska ta emot det. Tonen uppfattas nämligen snabbare i hjärnan än orden.

Vill du bli gammal?

Det finns ett antal grupper i världen som har en hög medelålder och de har flera livsstilsfaktorer gemensamt. De bor vid havsnivå, de arbetar i sin trädgård, de har nästa alltid måltidsgemenskap, de har en vilodag per vecka dessutom har en tro på en skapande Gud. Detta är framgångsfaktorer att ta till sig och varför inte börja redan nu till jul, då finns ju chans till flera av dessa delar.

Till sist, ett julklappstips köpa gärna boken Stress, prestation och återhämtning som jag skrivit tillsammans med två av mina döttrar. I den finner du mer om hur våra kroppar reagerar på stress, hur vi kan prestera bättre och fler exempel på återhämtning.

Min önskan är att du ska få en fridsam och fröjdefull jul!

Anitha Risberg
Medicine Doktor i Fysiologi
Luleå Tekniska Universitet
Kontaktuppgifter
anitha.risberg@ltu.se,
Tfn. 0920493849

SLÄPVAGN

På senaste styrelsemötet beslutades att höja avgiften på uthyrning av släpvagn från 40kr till 60kr. Avdelningen vill bygga buffert som möjliggör att vi i framtiden kan byta ut släpvagn när de blir dåliga eller förgamla. Den nya avgiften gäller från den 1 januari 2019.

DIKTHÖRNAN PERNILLA WESTMAN

Jag står här
du står där
Jag vill nu
du vill sen
Jag vill inte vänta
du har tålamod
Jag är modig
du är rädd
Jag går
du står kvar

ÄPPLET STUDIEKOMMITTÉN

FGU kursdeltagare

Hur bygger man upp en skrivarstämning? Bygger man sig rent fysiskt en skrivarstuga? Kanske inte, det verkar överdrivet, men fullt begripligt är det om Jan Guillou vill ha en sådan i avkrokarna. Dessutom tycker jag att det blir tillräckligt byggt med vattenskadan i köket här hemma - gamla krokiga kåkar kräver sin Byggare Bob! När uppfanns egentligen vattenpasset? Kanske en cirkel hos ABF...fast jag vill ju skriva nu, nu på en gång! Tankarna far iväg, snurrar runt, krusidullar lite. Tänk om jag ordnar lite adventsstämning istället?! Det är enkelt - fram med elljusstakarna, som självklart alltid fungerar, leta fram en saftig (?) lussekatt i frysen från förrförra årets storbak. Glögg? Vad finns hemma? Blossa starkvinsglögg di limone 2018! En tackar, enbart den räcker för att skapa en viss stämning tror jag! Men det får nog bli kaffe di perkolator istället. Se där, vad himla mysigt det blev. Det här hade inte Ernst gjort bättre! Adventsstämning lika med skrivstämning!

Vad har studiesidan haft för sig under hösten? Med ett visst mankemang genomfördes en lokal facklig grundutbildning. Mankemanget bestod till en viss del av att undertecknad blev opasslig och fick tillfälle att betrakta sjukvården lite mer inifrån. En förvisso intressant och alldeles ny erfarenhet. Men nu är jag utanför igen och erfarenhet är oftast av godo.

Annat som skapade huvudkliande var vilka som överhuvudtaget skulle få gå FGU:n. Skulle nästa generation få göra det? De som kanske inte ens hunnit bli medlemmar än. Skulle de mer erfarna få göra det. Erfarenheten är att erfarenhet oftast är av godo…så svaret blev ja. De rutinerade bidrar med erfarenhet och dynamik till gruppen och de yngre får kanske upp ögonen för sådant de möjligtvis inte riktigt börjat betrakta än, oavsett medlemskap.

Kommunikation är viktigt! Bra och tydlig kommunikation är ännu viktigare. Det kan man öva mycket på och ändå kommer kommunikationsmissar att uppstå. Så även nu när en av gästerna som skulle komma och prata helt enkelt inte dök upp på kursens första dag. Men avd 68 löste allt bra – få är oersättliga om man använder sin fantasi och improvisationsförmåga, men förmodligen hjälper även en smula erfarenhet! På kursens första dag fick en gammal räv träda in i rampljuset, nämligen den tidigare, men nu pensionerade, studieorganisatören Roger Berglund!

Lagom till det tredje och sista kurstillfället var ordinarie studieorganisatör tillbaka med ett späckat schema som startade med arbetarrörelsens historia och ideologi.

Runöskolan höll det passet. Ung 2020 var nästa pass, ett projekt inför Pappersindustriarbetareförbundets 100-årsjubileum där dagens och morgondagens unga fackliga ledare lyfts fram. Några av Pappers ung-ambassadörer kom till Hallstavik och berättade om detta. Lite ur ABF: s studieutbud och hur man arrangerar en studiecirkel drogs av ABF Norrtälje. Återstoden av dagen, direkt efter lunch och alltså rakt in i den otacksamma paltkomans timme skulle allt om försäkringar diskuteras. Belåtet kunde konstateras att försäkringar alls inte är något tråkigt-men-nödvändigt, utan alldeles, alldeles…jätteroligt. Den slutsatsen kan vi dra då ingen var i närheten av något långblinkande och alla var väldigt aktiva och hade högvis med funderingar runt ämnet. Skickligt lotsade Folksam de vetgiriga genom eftermiddagen.

Återstår ett studiebesök i Stockholm med kursdeltagarna hos bl.a. Pappers förbundskontor och på LO-borgen. Envisa rykten gör gällande att självaste LO-ordförande Karl-Petter Thorwaldsson ska guida gruppen runt!

Cirkeln i engelsk konveration startade i oktober och har pågått under hösten. Det femte tillfället och likaså avslutning blev det den 5 december. Fem st, vilket var en lagom stor grupp, har deltagit samt cirkelledaren Raj. Cirkeldeltagarna har varit mycket nöjda med upplägget och pratar om en uppföljning för gruppen på vårkanten. Finns

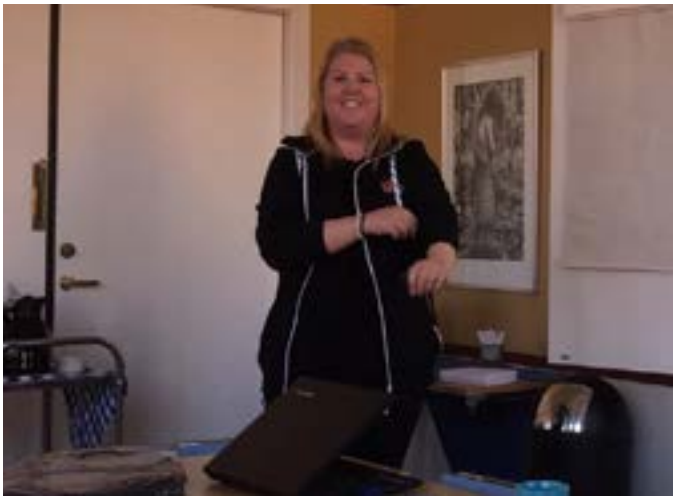

Sandra Johansson presenterar Pappers ungdomssatsning - Ung 2020

intresse hos ytterligare fler för att ge sin engelska en duvning verkar också Raj intresserad av att hålla fler cirklar.

Annat som i skrivande stund är på gång är att avdelningens relativt nyvalda valberedare ska åka på förbundets valberedningskurs i december. I båda ändarna av november deltog studieorganisatören själv dels på Pappers studiekonferens och dels på LO-distriktets dito och hämtade då hem ett och annat som förhoppningsvis ska komma till nytta.

Anders Lidén

Cirkel deltagare - Petra Pilz Humell, Barbro Sundin, Peter Jansson och läraren Raj Drums Melwani. Övriga cirkeldeltagare som inte finns på bild var Ulrika Enlund och Inkeri Helin

Influensavaccinering 2018/19.

Influensasäsongen närmar sig och årets vaccinationskampanj startar 6 november. Håll utkik efter vaccinationstillfällen på Intranätet och på vårdcentralernas hemsidor.

Vanligtvis börjar epidemin vid årsskiftet men enstaka influensafall kan förekomma redan under hösten. En del av dessa kan höra ihop med resor till exempel. Både tidpunkten, styrkan och utsträckningen varierar

Du som tillhör en riskgrupp rekommenderas att vaccinera dig. Vaccinationen är kostnadsfri om:

- Du är 65 år eller äldre.
- Du är gravid.
- Du har en hjärtsjukdom.
- Du har en lungsjukdom, som KOL eller astma
- Du har diabetes.
- Du har kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av en sjukdom eller en behandling.
- Du har kronisk leversvikt eller njursvikt.
- Du är mycket kraftigt överviktig.
- Du har en neuromuskulär sjukdom som påverkar andningen.
- Du har flerfunktionshinder

Du som är gravid rekommenderas vaccination från graviditetsvecka 16. Om du är gravid och samtidigt tillhör en annan riskgrupp rekommenderas du vaccination även före graviditetsvecka 16.

Influensan i sig blir sällan allvarlig. Däremot kan olika följdsjukdomar bli det. Det är framför allt människor som tillhör en riskgrupp som riskerar att bli allvarligt sjuka.

Årets influensavaccin heter Vaxigrip Tetra och innehåller fyra virusstammar:

A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09-likt virus;

A/Singapore/INFIMH-16-0019/2016 (H3N2)-likt virus

B/Colorado/06/2017-likt virus (B/Victoria/2/87-linjen)

B/Phuket/3073/2013-likt virus (B/Yamagata/16/88-linjen)

Lönar det sig för friska personer i arbetsför ålder att låta

vaccinera sig?

Det lönar sig att ta vaccinet framför allt om det i den närmaste kretsen finns en person som har förhöjd risk att insjukna i allvarlig influensa. Flockimmuniteten, det indirekta skyddet mot smittsamma sjukdomar, som uppstår när en stor andel av populationen har blivit immun mot en sjukdom och därigenom skyddar även de som inte är immuna. Till exempel äldre, gravida, barn under 6 månader och långtidssjuka har nytta av det tilläggsskydd som uppstår i och med att den närmaste kretsen vaccinerats. Influensavaccinet ger inte ett fullständigt skydd mot influensa. Vaccinet garanterar inte heller att en person inte för smittan vidare.

Det lönar sig att ta vaccinet, om man vill skydda sig mot influensa och dess följdsjukdomar. Influensavaccination kan behövas i vissa livssituationer, till exempel om man vill undvika sjukdom under studierna, en viktig arbetsuppgift, en idrottsprestation, ett familjeevenemang eller en resa.

När ska man låta vaccinera sig?

För bästa möjliga skydd rekommenderas att influensavaccinet tas före epidemin, oftast i november-december. Att vaccinera sig under en influensaepidemi är inte heller till skada men det tar ett par veckor innan vaccinet utvecklar ett skydd. Hos den som redan fått smittan hinner vaccinet inte förhindra influensa orsakad av viruset i fråga. Vaccinet kan visserligen skydda mot andra influensavirus som sprids senare.

Så kan du minska risken för influensa

Här är några råd för att minska risken att bli smittad av influensa:

- Tvätta händerna ofta och noggrant med tvål och vatten.
- Använd gärna handsprit.
- Undvik att röra vid dina ögon, din näsa och din mun.
- Undvik nära kontakt med personer som du vet redan är sjuka.

Här är några råd för att undvika att smitta andra om du är sjuk:

- Tvätta händerna ofta och noggrant, speciellt om du hostar och nyser.
- Använd gärna handsprit.
- Hosta eller nys i armvecket, eller i en pappersnäs duk som du slänger i en soppåse.
- Stanna hemma från arbetet eller skolan så länge du har feber eller känner dig sjuk.

Faktatext hämtad från Smittskyddsenheten

Text: **Inger Carlsson** företagssköterska

Friheten

”Stopp! Namn och ärende?” Nattvakten reagerar på soldatens ankomst strikt utifrån de instruktioner han ålagts att följa. ”Mitt namn saknar betydelse och jag tänker bege mig ut till friheten” svarar soldaten med lugn stämma. ”Du vet vad som sker med desertörer!” svarar vakten och spänner ögonen i soldatens ansikte. ”Vill du döda mig så gör det” svarar han med ett milt leende och fortsätter. ”Jag är så djupt in i själen trött på att döda att jag kan tänka mig att dö för att undfly dödandet.” Vakten stirrar på soldaten, försöker urskilja bekanta anletsdrag. Dock är det svårt i mörkret och rösten känns inte bekant. ”Okej, då tar jag med dig till arresten!” Soldaten fortsätter att le. ”Gör du det, jag har gott om giftampuller jag kan stoppa i mig för att göra slut på mig!” -”Om du är så trött på att döda varför tar du inte bara livet av dig i stället för att stå här och djävlas med mig!” Vakten är nu högröd i ansiktet, soldaten behåller dock sitt lugn. ”Jag kan tänka mig att dö, men först vill jag ändå försöka övertyga dig” Vakten tittar förvånat på sin antagonist. ”Övertyga mig om vadå?” –”Om att släppa ut mig i friheten förstås!” svarar soldaten. ”Aldrig! Jag följer min plikt.”

”Plikt!?” svarar den okände. ”Samma plikt som vi följde när vi massakrerade de oskyldiga byborna!? Samma plikt som flera av oss följde när de våldförde sig på kvinnorna!? Samma plikt som fick oss att slå sönder de gamla templen!? Soldaten tystnar, endast syrsornas sjungande hörs. ”Men vi fick ju lära oss att…” Vakten tvekar, söker efter ord varvid den okände fortsätter. ”Lära oss vadå? Att kriget kommer att vara över om några månader bara vi slåss som hedersmän? Att vi kan bli belönade för heroiska insatser som att bli sårad i strid? Vem belönar oss för alla själsliga skador? Alla fruktansvärda minnen vi ska bära med oss?” Vakten fortsätter söka efter argument men orden uteblir. ”Sätt dig” får han till slut ur sig. Hans motståndare slår sig ner på en stulen packlåda och efter en stund gör vakten honom följe.

”Jag känner inte dig och jag har mina instruktioner att följa. Dock vill jag slippa se dig död men det verkar omöjligt att få dig på andra tankar.” –”Släpp ut mig då,” säger

soldaten och rycker på axlarna. ”Varför ska jag riskera något för ditt vansinniga påhitt!” Det blir tyst, inte ens syrsorna hörs. ”Vansinniga påhitt?” säger soldaten och ruskar på huvudet. ”Vilket är mest vansinnigt, att bege sig härifrån eller fortsätta delta i slakten?” –”Tror du jag gillar den här skiten? Jag hatar kriget, men vad har jag för val!?” Soldaten blir tvungen att hyssja åt vakten, denne lugnar sig och tillägger. ”Jag har ju fru och barn att tänka på också” –”Vem har inte det?” De blir tysta en stund. ”Men vad har jag för val?” upprepar vakten. ”Samma som jag, bege dig ut i friheten” blir svaret. Vakten tittar sig omkring, varvid den okände fortsätter. Vem vet förresten om våra familjer är vid liv? Förbindelserna hemåt har ju varit avskurna i ett par månaders tid. Djävla krig! brister vakten ut. Soldaten blir tvungen att hyssja åt honom igen. ”Du och jag har aldrig valt den här skiten, vi tar en risk om vi sticker men vi tar även en stor risk att bli dödade om vi stannar. Soldaten harklar sig och fortsätter. ”Om vi beger oss härifrån är framförallt chansen stor att vi slipper döda någon mer.”

Vakten tittar sig omkring, söker efter ord. ”I frihetens namn” mumlar han för sig själv. ”Vad sa du?” undrar soldaten. ”I frihetens namn, De påstår att vi slåss i frihetens namn. Vilken djävla frihet!” Soldaten tittar på honom, ler och tillägger. ”De kanske menar den frihet vi ger dem vi dödar, att vi befriar dem från livets alla vedermödor.” De blir tysta en stund, sedan smyger sig ett skratt fram från vakten. Skrattet smittar även av sig på soldaten och de får anstränga sig för att dämpa ljuden från deras gemensamma glädjeyttring. Skratten klingar ut och efter en stund reser sig vakten upp, tittar allvarligt upp mot skyn och vänder sig sedan mot soldaten. ”Ryck i snöret om det kommer någon!” Vakten börjar gå mot sitt tält och återvänder efter några minuter, med fullpackad ryggsäck. ”Vart ska du ta vägen, mitt i natten, med full packning?” –”Ut till friheten!”

De blir stående och tittar på varandra en lång stund. ”Okej då går vi då” säger soldaten och slänger på sig sin ryggsäck. Med syrsornas sång och några grodors kvackande som bakgrundsljud vandrar de fram längs de sanka ängarna. Eldsliknande solstrimmor längs bergskanterna skvallrar om att en ny dag är i antågande.

Robert Wahlström

FOTOHÖRNA ELISABETH HESSLER

GÄSTAVDELNING AVD 14 STRÖMSBRUK

Strömsbruk - arkivbild

Pappers avd 14 är den lokala fackklubben i Strömsbruk och är en av två pappersavdelningar inom Iggesunds Bruk som är en del av Holmen-koncernen.

Vi är en liten avdelning som har ca 100 medlemmar och organiserar även kollektivanställda vid den intilliggande Tallriksfabriken.

Strömsbruk är en liten bruksort som ligger vid norra hälsingekusten, 4 mil norr om Iggesund med en lång historia som började redan 1672 som järnbruk.

Under åren 1889-1891 så uppfördes istället en sulfitfabrik som drevs fram till 1981 då den lades ner av den dåvarande ägaren AB Iggesunds Bruk. På den tiden jobbade det ca 350 personer på bruket plus 150 på den närliggande Stocka-sågen.

När det blev klart att sulfitfabriken skulle läggas ner, så var det många och långa förhandlingar mellan vår dåvarande fackstyrelse och bolaget. På den tiden så tog den dåvarande direktören Sundblad ett stort lokalt och socialt ansvar så man fick till en ersättningsfabrik i form av kartongförädling.

Kartongförädlingen startade 1980 och kördes med övertalighet i bemanningen till en början men har sedan rationaliserats ett antal gånger och har nu som alla andra fabriker en väldigt slimmad organisation.

Det vi gör när vi förädlar Iggesund/Workington kartong är att vi ger den en barriär i form av plast eller folie, eller snyggare yta, som går till olika förpackningar inom livsmedel, tobak, kosmetika mm. Vi har även limlaminering där flera lager kartong limmas ihop för att få en styvare produkt lämplig för grafiska ändamål. Produktionen uppgår för närvarande till 40kt/år men tanken är att vi ska upp mot 60 kt/år inom en snar framtid.

Den fackliga verksamheten startade 1906 men vi räknar Pappers från 1919 vilket gör att vi ser fram emot vårt 100-års jubileum under 2019.

Styrelsen består av fem ordinarie plus ersättare och skyddsorganisationen av ett huvudskyddsombud och nio skyddsombud.

Förtroendeuppdragen är relativt jämnställt fördelade med både kvinnor och män i olika positioner. Vi försöker att arbeta medlemsnära och hålla en hög anslutningsgrad. Vi jobbar hela tiden med att försvara och upprätthålla det som våra förgångare i med- och motgång har lyckats åstadkommit och fortsätter arbetet för att våra medlemmar ska ha bra avtal och en god arbetsmiljö. Vi arbetar nära och har ett gott samarbete med vår systeravdelning i avd 15 Iggesund.

Just nu känns det som att vi har hög efterfrågan på våra produkter och hoppas att vi kan växa både med högre produktion och därigenom som organisation.

”Vi organiserade oss till facklig och politisk handling för att fördela arbetets frukter rättvist till alla”

Styrelsen avd 14 Strömsbruk.

Ett modernt Strömsbruk

ERIKS HÖRNA

Inte ens
deras mörkblå måne….
Inte ens
Deras mörkblå måne
Ser på
När dom skenheliga
Smyger sej fram
På mörka bakgator
Och utnyttjar dom utsatta
Som dom annars fördömer
Så hårt dom nånsin kan
I dagsljuset
Men ibland när någon
Opassande för deras del
Tänder en ficklampa i mörkret….

Kostnadsfri juridisk rådgivning i din hemförsäkring via Familjens Jurist

De flesta kan nog hålla med om att livet inte är en enkel raksträcka. Det svänger, guppar och ibland går det alldeles för snabbt. Livets väntade och mer oväntade händelser kan få juridiska konsekvenser som är bra att känna till och försäkra sig mot.

Sedan ett par månader tillbaka har du som medlem i Pappersindustriarbetareförbundet rätt till tre timmars juridisk rådgivning per år kostnadsfritt genom din hemförsäkring hos Folksam. Familjens Jurist är de som hjälper dig som medlem med de juridiska frågorna.

Vilka är Familjens Jurist?

Familjens Jurist är Sveriges största juristbyrå med drygt 400 anställda som är experter på privat- och familjejuridik. Familjens Jurist vill ge privatpersoner tillgänglig, personlig och professionell hjälp med juridiska frågor.

Vad kan du få hjälp med?

När familjekonstellationer ändras, stora inköp görs, närstående går bort eller barn föds är det ibland svårt att hänga med och veta vad som gäller rent juridiskt. Därför är det bra att gå igenom sin juridiska situation med en jurist när det sker eller har skett förändringar i livet.

Lever du i en bonusfamilj och vill veta vad det kan ge för juridiska konsekvenserna? Undrar du vad som händer om någon i familjen i framtiden skulle bli sjuk – hur kan man som anhörig hjälpa till med ekonomin? Ska du flytta ihop med din partner och bli sambo och funderar över vad som händer med bostaden om ni separerar? Är du gift men funderar på att ansöka om skilsmässa? Vill du säkerställa att det dina barn i framtiden kan komma att ärva av dig ska vara deras enskilda egendom? Alla dessa frågor och mycket mer kan Familjens Jurist hjälpa till med.

Familjens Jurist hjälper till i livets alla skeenden, om det händer och när det händer. Ibland kan det vara bra att se över sin juridiska situation i förväg, för att göra livet lite enklare. Juristerna hos Familjens Jurist är särskilt duktiga på att analysera människors familjejuridiska situationer och ge svar på vad som händer med dina tillgångar och relationer om du till exempel skulle gå bort eller separera. Du får även veta hur du kan förbereda dig och vad du kan göra för att få det som du vill.

Vad kan ingå i dina tre timmar?

Under dina tre timmar som ingår i hemförsäkring hinner juristen bland annat hjälpa till med upprättande av olika familjejuridiska dokument, såsom samboavtal, äktenskapsförord, testamente eller framtidsfullmakt.

Beroende på din situation och vad du behöver hjälp med kan du även använda dina timmar för att påbörja ett mer tidsomfattande ärende som exempelvis ombudsuppdrag i tvist eller en bouppteckning.

Du behöver inte heller utnyttja alla dina timmar vid ett tillfälle. Utan du kan under årets gång boka tid för juridisk rådgivning inom något av familjerättens alla områden. Exempel på frågor som du kan boka rådgivning för är vårdnads, boende och umgängesfrågor, arvsrättsliga frågor och frågor som rör ekonomisk familjerätt, till exempel bodelning med anledning av skilsmässa.

Hur bokar man ett möte?

Som medlem i Pappers kan du boka tid på:

- förbundets egna sida
- på Familjens Jurists hemsida, https://www.familjensjurist.se/pappersjuridik/,
- eller på telefonnummer 0771-771 070.

För att Familjens Jurists bokningsenhet ska veta att du har rätt till tre timmar kostnadsfri juridisk rådgivning behöver du uppge att du tillhör Pappers.

Mötet med din jurist sker på telefon eller på Skype.

Familjens Jurist

NYCKELN TILL EN SCHYSST PENSION

Vad ser du framför dig när du tänker på pensionen? För att få friheten att göra det du längtar efter, behöver du en bra tjänstepension. Hos oss har våra kunder fått en god avkastning som legat i topp i flera år* och en låg avgift. Nästan en halv miljon kunder har redan valt oss för sin tjänstepension. Välj nyckeln till en schysst pension du också!

**Enligt Risk & Försäkrings årliga jämförelse, oktober 2018, har vår avkastning till våra fondsparare legat i topp, sett över 10 och 5 år. Historisk avkastning är dock inte någon garanti för framtida avkastning.*

Läs mer på folksamlopension.se
eller ring oss på 020-414 414

FOLKSAM • LO PENSION

Normandie

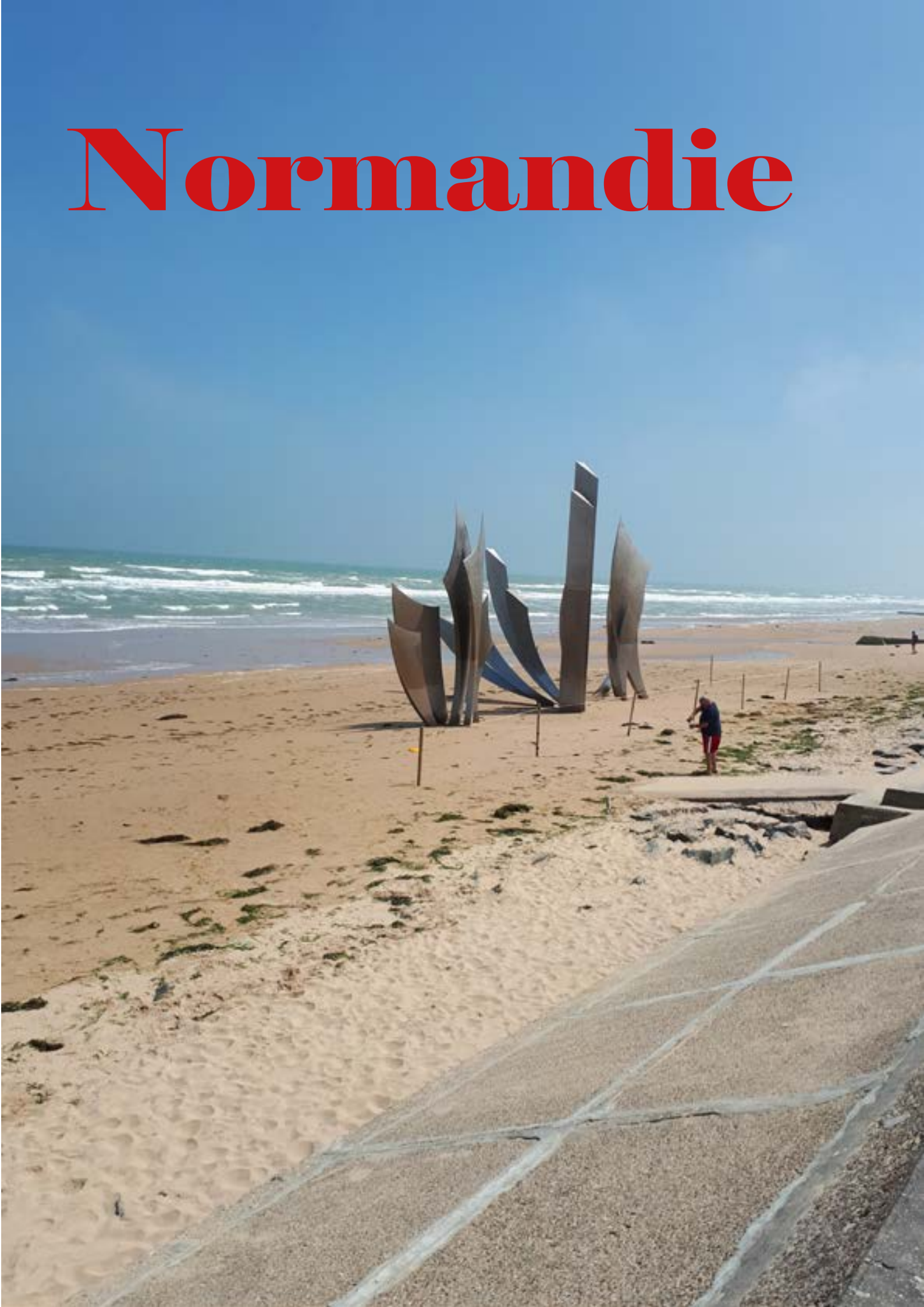

VYKORTET FRÅN NORMANDIE ANTERO KANKKONEN

Det är drygt fyra år sedan husbilen köptes, en 7, 40 m lång Euromobil. Det har blivit några svängar i Sverige och Finland. Lagom till midsommar var det dags för en längre utflykt! Antero med fru Madde och hunden Spiran, iväg och på väg genom ett gassigt Europa. Målet: Normandie! Naturligtvis tänker nu alla på Dagen D - och det var även Anteros tanke, historieintresserad som han är och med andra världskriget som specialitet.

Tanken var att nedvägen någorlunda skulle raskas undan, den där tanken om att resan i sig är målet fick bli en annan gång. Första stopp och övernattning blev i Varberg, därifrån blev det färja över till Danmark, sedan nya stopp i Tyskland. Morgonen därpå rullade ekipaget in i Frankrike och Le Havre men basen skulle bli Bayeux, något längre västerut. Det ligger centralt och har ungefär lika nära till alla intressanta utflyktsmål. Annars finns många bra ställplatser både i Frankrike och i Tyskland, alltså ställen där man kan fylla på färskvatten och tömma gråvatten från det rullande hushållet. Antero har haft bra hjälp av appen ”Parknight”.

De huvudsakliga utflyktsmålen hade planerats innan men väl på plats fanns så mycket mer att se! Självklart ville Antero uppleva de berömde stränderna och landstigningsplatserna Sword, Juno, Gold, Omaha och Utah. Här finns också Point du Hoc, toppen av en klippa, ca 30 m över stranden. Mest känd för den attack som genomfördes i samband med de allierade truppernas landstigning i juni 1944. Som en del av den tyska Atlantvallen hade ett kustartilleribatteri uppförts på den höga klippan. Idag finns minnesmärken och ett museum som är tillägnade slaget. Många av de ursprungliga befästningarna finns fortfarande kvar och marken runt om påminner mycket om ett månlandskap med ett imponerande antal kratrar kvar från flygbombningarna.

Sainte-Mère-Église är ett samhälle i området, som under invasionen fick en strategisk roll. Här marksattes allierade fallskärmstrupper för att ta över byn. Känd blev den händelse när en fallskärmsjägare fastnade med fallskärmen i kyrktornet och blev hängande under striderna. Soldaten överlevde dock händelsen och kriget. Händelsen finns f.ö. avbildad i form av en staty – med soldaten hängande i en fallskärm i kyrktornet! I området finns för

Kartan över Omaha beach

övrigt en mängd olika muséer och minnesmärken. Antero menar att han säkert besökte 15-20 av muséerna!

Mätt på muséer var det dags att börja rulla hemåt! Men en sak fanns kvar att se, nämligen den otroligt strategiskt viktiga Pegasusbron vid Caenkanalen. Den var en förutsättning för hela invasionen!

Totalt blev det 620 mil i husbilen, hemvägen blev längre. Nu tog de sig tid till lite andra saker. ”Mer djur, natur, slott och gårdar med vin och plocktallrikar”. Min fru är inte lika intresserad av krigshistoria säger Antero - nu var det hennes tur.

Men redan finns hos Antero tanken om att besöka Pearl Harbor på Hawaii – men då får husbilen stanna hemma..

Monument vid Omaha beach

Rester av Atlant vallen

En av de många kanonställningarna vid Omaha beach

Sjukstuga i bunkern

Modell över landstigningen i Normandie

Amerikansk kyrkogård vid Omaha beach

Minnestavlan vid Pointe du Hoc

Tysk kryptoapparat Enigma

Invasionen av Normandie var invasionen och etableringen av de allierade styrkorna i Normandie, Frankrike, under Operation Overlord under andra världskriget. Invasionen var den största amfibiska operationen i historien. Landstigningen ägde rum mellan 6 juni och mitten av juli 1944. Det var avgörande allierad seger i kampen mot nazismen. Allierade hade 156 115 man som bemöttes av 50 350 tyska soldater. Förlusterna var stora på båda sidor. Allierade förlorade 10 000 soldater och tyskarna ca 8 000.

Stridsvagn Cromwell vid Pegasus bron

NR 3 KRYSSLÖSNING

H	Ö	S	T	S	T	O	R	M	A	R

Vinnare av kryss nr 3 är:

1: pris **Erik Weith**, UH
2: pris **Malin Rosenblom**, TMP

FRÅN JAANAS KÖK

Finska Jullådor (4 portioner)

Kålrotslåda

Du behöver:

- 500 gram kålrot
- 100 gram morot
- 2.50 dl vatten
- 2 styck vegetarisk buljongtärning
- 6 msk rågmjöl
- 1 dl vispgrädde
- 2 krm ingefära (mald)
- 8 styck kryddpeppar korn
- 2 styck ägg
- 2 msk smör

Gör så här

- Sätt ugnen på 200°C. Krossa krydpeppar.
- Skär kålrötter och morötter i mindre bitar. Koka dem mjuka i vatten med buljong. Mosa dem när de är färdigkokta.
- Blanda rågmjöl, ingefära och grädde i en bunke. Tillsätt ägg och kryddor. Rör ner blandningen i moset.
- Smöra en eldfast form med hälften av smöret och lägg i moset. Släta till ytan och häll över ett tunt lager med rågmjöl. Klicka över resten av smöret
- Grädda i ugn i 30 minuter

Morotslåda

Du behöver:

- 300 gram morot
- 0.70 dl rundkornigt grötris
- 2 dl vatten
- 5 dl mjölk
- 1 styck ägg
- 0.50 dl grädde
- 1 msk strösocker
- 1 krm muskot (riven)
- 1 tsk salt
- 1 krm vitpeppar (nymald)

Gör så här

- Skölj riset. Lägg i kastrull med vattnet och en klick smör. Låt småkoka under lock cirka 10 minuter. Se till att det inte kokar torrt.
- Tillsätt mjölk och koka upp under omrörning. Sänk värmen och låt småkoka under lock cirka 15 minuter. Ta av från plattan och låt det svalna.
- Skala och riv morötter, samt riv muskot.
- Sätt ugnen på 200°C.
- Blanda ner rivna morötter, socker, salt, vitpeppar, muskot och grädde i riset.
- Smöra en ugnsäker form och häll i blandningen.
- Grädda i cirka 45 minuter.

KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett ”lösenord”.
Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen.
Du kan även maila lösenordet till oss :

avd.68@holmenpaper.com

Bland de inlämnade rätta svar kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter
2: pris 1 st trisslotter

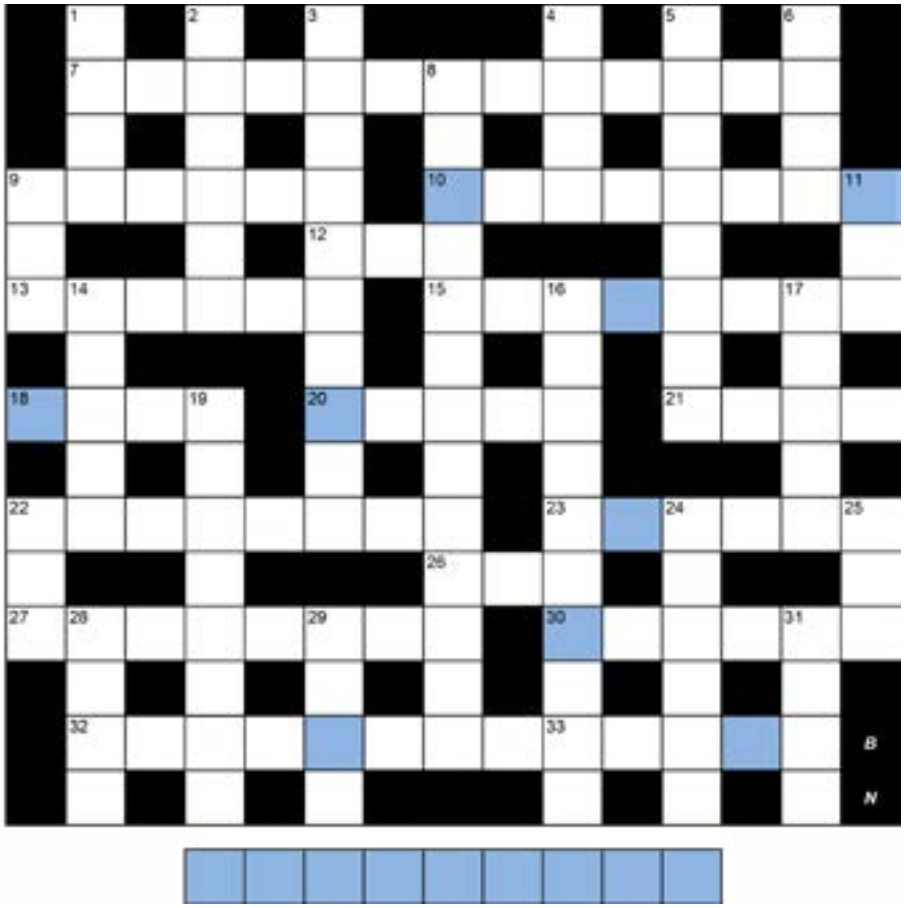

Lodrätt

1. Sätts i stakar
2. Skämtat
3. Julträd i långa rader
4. Påbud
5. I Schaffers händer
6. Fransk ost
8. Skrämmer hundar vid Sylvester
9. Ljungan
11. Är inlagda sillar
12. Gör fåglar i holkar
14. Blir hon vid skilsmässa
16. Namngav bandet U2
17. Brukar man matbröd
19. Är intervägarna ibland
22. Tibetansk oxe
24. Sköra
25. Bred isspricka
28. Saijonmaa
29. Brukar man julmaten
31. Skumma text
33. Vara nu

Vågrätt

7. Som äpplen i barrträd
9. Värmer i smedjan
10. Sommar & vinter
12. Armé
13. Läggs på brasan
15. Störst i riksdagen
17. I koksalt
18. Klot
20. Herrgårdsvagn
21. Sveriges största stad 1652
22. När tomten snavar i skägget
23. Tomtens hjälpredor
26. Liten bostad
27. Har namngett hiss i Sthlm
30. Test
31. Rudolf med röda mulen
32. Företogs förr med släde

Glöm inte friskvårdspengen !

Som anställd på Hallsta Pappersbruk har du möjlighet att få en friskvårdspeng på max 1200 kr per år. Denna utbetalas via lön mot uppvisande av kvitto. Godtagbara motionsaktiviteter är gymnastik, styrketräning, spinning, bowling, racketsporter som bordtennis, tennis, badminton och squash, lagsporter som volleyboll, fotboll, handboll och bandy. Massage, rosenterapi, akupressur, kinesiologi, zonterapi och floating är godkänd aktivitet. Du väljer aktivitet inom ramen för Skatteverkets regler för friskvård. Hos den aktör du valt begär du ett kvitto där ditt namn och anställningsnummer ska framgå. Betalar du via autogiro ska totalbeloppet framgå av kvittot. Kvittot/kvittona lämnas till Lönekontoret.

//Aleksandar

LAYOUT: Pappers avd 68
FRAMSIDA: Mikael Holmberg
BAKSIDA: Aleksandar Srndovic
NÄSTA NR: Mars 2019
ANSVARIG UTGIVARE:
Pappers avd 68

REDAKTIONEN:
Anders Lidén
Taisto Hautala
Aleksandar Srndovic
Jaana Kuusisto
Roger Berglund

KONTAKT:
Pappers avd 68
Tyskavägen 1
763 81 Hallstavik
0175 26 390
www.avd68.com